

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1902.

Andra Kammaren.

N:o 4.

Måndagen den 20 januari.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Herr talmannen tillkännagaf, att han med anledning af kammarens beslut den 16 innevarande månad aflåtit skrifvelse till danska folketingets förman med anhållan, att denne ville till såväl folketinget som Sophus Högbros anhöriga frambära kammarens deltagande med anledning af Sophus Högbros död, samt att från folketingets förman ankommit ett så lydande telegram:

Andra Kammarens talman. Stockholm.

Folketinget sender Andra Kammaren sin hjerteligste tak for dets broderlige hilsen i anledning af Högbros död

Trier.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren ankomna läkareintyg:

Att riksdagsman Herr C. Bergström, Skidsta i Ullånger, som sedan år tillbaka lider af njursten (*Lithiacis renalis*) och nu på nyåret haft ett anfall af denna sin sjukdom, derigenom blifvit så medtagen och till sina krafter nedsatt att han ännu icke på 14 dagar à tre veckor kan företaga den långa resan till Stockholm för att infinna sig på riksdagen, intygar på heder och samvete

Skog den 14 januari 1902

Emil Berglund,
prov.-läkare.

§ 3.

Enligt derom förut fattadt beslut anställdes nu val af ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten; och förfors, jemlikt kammarens efter hemställan af herr talmannen fattade beslut, vid röstsedlarnes sammanräkning på sätt i 22 § 3 mom. af den för kammaren gällande arbetsordning angifves.

Vid ifrågavarande val utsågos till:

Andra Kammarens Prot. 1902. N:o 4.

Måndagen den 20 Januari.

Ledamöter i konstitutionsutskottet:

friherre	<i>F. C. K. Barnekow</i>	med	208	röster,
herr	<i>M. Dahn</i>	”	208	”
”	<i>J. Johnsson i Bollnäs</i>	”	208	”
”	<i>N. Olsson i Ättersta</i>	”	208	”
”	<i>J. Andersson i Öhrstorp</i>	”	206	”
”	<i>R. E. L. Darin</i>	”	205	”
”	<i>S. J. Boëthius</i>	”	128	”
”	<i>A. F. Liljeholm</i>	”	128	”
”	<i>A. T. Pettersson i Österhaninge</i>	”	127	” och
”	<i>P. P. Waldenström</i>	”	126	” .

Närmast i röstetal kommo herrar *G. Elowson* med 84 röster och *Ernst Carlson* med 82 röster.

Ledamöter i statsutskottet:

herr	<i>S. G. von Friesen</i>	med	210	röster,
”	<i>P. Pehrson i Törneryd</i>	”	210	”
”	<i>C. Persson i Stallerhult</i>	”	210	”
”	<i>H. Andersson i Vestra Nöbbelöf</i>	”	209	”
”	<i>N. Boström</i>	”	208	”
”	<i>A. Göransson</i>	”	208	”
”	<i>O. Larsson i Mörtlösa</i>	”	208	”
”	<i>D. Persson i Tällberg</i>	”	207	”
”	<i>I. Månsson</i>	”	206	”
”	<i>S. O. Nylander</i>	”	206	”
”	<i>J. A. Sjö</i>	”	206	” och
”	<i>G. Odqvist</i>	”	201	” .

Närmast i röstetal kom herr *A. Petersson* i Påboda med 6 röster.

Ledamöter i bevillningsutskottet:

herr	<i>O. A. Brodin</i>	med	211	röster,
”	<i>J. Bromée i Billsta</i>	”	211	”
”	<i>J. H. G. Fredholm</i>	”	211	”
”	<i>E. F. W. Meyer</i>	”	211	”
”	<i>G. Jansson i Krakerud</i>	”	210	”
”	<i>J. A. Lundström</i>	”	209	”
friherre	<i>I. A. von Knorring</i>	”	207	”
herr	<i>A. Petri</i>	”	122	”
”	<i>O. A. Ericsson i Ofvanmyra</i>	”	121	” och
”	<i>C. H. Wittsell</i>	”	119	” .

Närmast i röstetal kommo herrar *K. F. G. Almqvist* och *S. M. Olsson* i Sörnäs, hvardera med 92 röster.

Ledamöter i bankoutskottet:

herr	<i>A. Hansson</i> i Solberga	med	213	röster,
„	<i>J. P. Jansson</i> i Saxhyttan	„	213	„
„	<i>J. Johansson</i> i Noraskog	„	213	„
„	<i>R. W. A. M. Eklundh</i> i Lund	„	212	„
„	<i>A. Henricson</i>	„	212	„
„	<i>L. P. Mallmin</i>	„	209	„
„	<i>O. Persson</i> i Killebäckstorp	„	125	„ och
„	<i>C. F. Petersson</i> i Dänningelanda	„	117	„ .

Närmast i röstetal kommo herrar *J. E. Biesert* och *J. Nydal*, hvardera med 92 röster.

Ledamöter i lagutskottet:

herr	<i>F. Andersson</i> i Helgesta	med	212	röster,
„	<i>L. J. Jansson</i> i Djursätra	„	212	„
„	<i>T. Zetterstrand</i>	„	212	„
„	<i>C. A. Lindhagen</i>	„	211	„
„	<i>N. Nilsson</i> i Skärhus	„	209	„
„	<i>J. Sjöberg</i>	„	124	„
„	<i>N. Jönsson</i> i Gammalstorp	„	122	„ och
„	<i>O. W. Redelius</i>	„	122	„ .

Närmast i röstetal kommo herrar *A. Olsson* i Mårdäng och *A. W. Styrlander*, hvardera med 91 röster.

Suppleanter i konstitutionsutskottet:

herr	<i>E. O. V. Wavrinsky</i>	med	199	röster,
„	<i>A. F. Broström</i>	„	187	„
„	<i>Ernst Carlson</i>	„	169	„
„	<i>N. Wallmark</i>	„	165	„
„	<i>N. Hanson</i> i Berga	„	146	„
„	<i>A. Olsson</i> i Tyllered	„	125	„
„	<i>J. Hjelmérus</i>	„	123	„
„	<i>K. F. G. Almquist</i>	„	123	„
„	<i>C. J. Jakobson</i>	„	123	„ och
„	<i>B. Dahlgren</i>	„	122	„ .

Närmast i röstetal kom herr *E. Persson* i Borrby med 85 röster.

Suppleanter i statsutskottet:

herr	<i>P. Olsson</i> i Fläsbro	med	181	röster,
„	<i>N. Akesson</i>	„	176	„
„	<i>N. Svensson</i> i Olseröd	„	174	„
„	<i>P. Norberg</i>	„	172	„

herr	A. Petersson i Påboda	172	röster,
„	A. G. Andersson i Himmelsby	172	„
„	O. Anderson i Hasselbol	170	„
„	C. J. Öberg	124	„
„	A. P. Gustafsson	122	„
„	C. J. Ödman	115	„
„	A. J. Ericson i Ransta	115	och
„	C. J. Johansson i Aflösa	114	„

Närmast i röstetalet kom herr A. H. Göthberg med 83 röster.

Suppleanter i bevillningsutskottet:

herr	B. V. Hedgren	med 186	röster,
„	E. Wijk	180	„
„	E. G. H. Åkerlund	163	„
„	H. Eriksson i Elgered	157	„
„	A. Olsson i Mårdäng	125	„
„	P. Pehrsson i Åkarp	118	„
„	S. Nordström i Höglunda	117	„
„	G. F. Berndes	117	„
„	E. Lindblad	116	och
„	E. L. M. Hedén i Torp	114	„

Närmast i röstetal kom herr J. W. Spånberg med 62 röster.

Suppleanter i bankoutskottet:

herr	O. H. Ström	med 190	röster,
„	P. O. Lundell	179	„
„	C. E. Johansson i Berga	116	„
„	E. Nilsson i Kattleberg	114	„
„	J. W. Bengtsson i Häradsköp	113	„
„	A. G. Jönsson i Mårarp	113	„
„	F. Pettersson i Tjärsta	112	och
„	C. W. Hultstein	111	„

Närmast i röstetal kom herr C. A. Trolle med 92 röster.

Suppleanter i lagutskottet:

herr	T. P. Gussing	med 191	röster,
„	A. Wiklund	184	„
„	A. Andersson i Backgården	170	„
„	M. Andersson i Löfhult	166	„
„	J. Johanson i Valared	111	„
„	T. A. J. Högstedt	109	„
„	J. Nilsson i Skrafvelsjö	108	och
„	A. P. Johansson i Stensjö	107	„

Närmast i röstetal kom herr K. A. Staaff med 96 röster.

Mellan de ledamöter, hvilka till suppleantplatser erhållit lika antal röster, anställes lottningar för bestämmande af den ordning, hvori samma ledamöter borde såsom suppleanter ingå; och utföllo dessa med den ordningsföljd, här ofvan angifvits.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående paragraf omförmälda val.

§ 5.

Efter hemställan af herr talmannen beslöt kammaren, att Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof skulle för remiss till utskott föredragas i plenum onsdagen den 22 innevarande månad.

§ 6.

Kongl. Maj:ts härefter föredragna berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista Riksdags sammanträde sig tilldragit lades till handlingarna.

§ 7.

Vid föredragning härefter af herr *P. Waldenströms* hemställan angående stafningssättet i kammarens handlingar begärdes ordet af:

Herr Johansson i Noraskog, som yttrade: Såsom jag tog mig friheten att hemställa redan då herr Waldenström väckte sitt förslag och frågan lades på bordet, skall jag nu anhålla, att kammaren behagade öfverlemna ifrågavarande framställning till herrar kanslideputerade såsom varande de, hvilka hafva hand om tryckningen af Riksdagens handlingar i sin helhet, icke allenast Andra Kammarens, utan jemväl Första Kammarens; sedan må herrar kanslideputerade vidtaga den åtgärd, som de kunna finna frågan föranleda.

Herr A. Hedin i Stockholm: Herr talman! Det har uppstått någon osäkerhet derom, huruvida motionärens framställning skulle afse, att den myndighet, till hvilken hans motion skulle blifva hänvisad, sjelf skulle vidtaga de ändringar i stafningssättet, som kunde finnas lämpliga. Jag tror icke, att detta är motionärens mening — jag skulle önska, att han ville tillkännagifva sin tanke härutinnan — ty då skulle ju kammaren synas auktorisera en åtgärd från kanslideputerades sida utan att den varit i tillfälle att deröfver yttra sig. Detta vore desto mera olämpligt, som det i sjelfva verket är något osäkert, hvad man skall förstå med »det nu allmänt antagna och gällande stafningssättet». När den olyckliga ukas utfärdades, som gjorde Svenska Akademiens stafningssätt till gällande regel inom alla all-

männa läroverk och folkskolor, kan man väl veta, att dermed afsågs det stafningssätt, som var använt i sjetta upplagan af den s. k. ordlistan; men sedermera har en ny upplaga, den sjunde, utkommit, der stafningssättet icke till alla delar öfverensstämmer med det, som är antaget uti den sjetta upplagan.

Jag förmodar, att det vore tillräckligt, om motionären undanröjde hvarje tvekan i fråga om meningen med motionen; jag undrar, om den icke är just den, som jag nyss uttalade, nemligen att det skulle ankomma på den myndighet, till hvilken motionen remitterades, att göra den framställning till kamrarne, som den kunde finna vara af omständigheterna påkallad.

Herr Waldenström: Med anledning af hvad herr Hedin sade, vill jag nämna, att min mening härvidlag icke varit, att kanslideputerade skulle afgöra frågan, utan att kanslideputerade skulle för sin del se till, hvad som i denna sak kunde göras, och derefter inkomma till kamrarne med det förslag, som de kunde finna vara lämpligt.

Vidare anfördes ej. Sedan herr talmannen i ämnet framställt propositioner, beslöt kammaren, att herrar kanslideputerade skulle genom utdrag af protokollet underrättas om ifrågavarande hemställen, på det att herrar kanslideputerade derefter måtte inkomma till Riksdagen med den framställning, hvartill de kunde finna densamma föranleda.

§ 8.

Efter föredragning vidare af de å kammarens bord hvilande motioner, hänvisades:

herr *J. A. Kinnmans* motion, n:o 1, till lagutskottet;

herr *E. O. V. Wavrinskys* motioner, n:o 2 till tillfälligt utskott och n:o 3 till lagutskottet.

Vid föredragning härupå af herr *Wavrinskys* motion, n:o 4, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående befordringslag för hären och flottan, begärdes ordet af

Friherre Ericson, som yttrade: Herr talman, mine herrar! Jag anhåller att vid remissen af denna motion få yttra några ord.

Herr Wavrinsky hade under diskussionen om härordningsförslaget i maj förra året en del yttranden angående några åtgärder, som blifvit vidtagna af chefen för tredje arméfördelningen och hvilka rörde förhållanden vid Vestgöta regemente. Dessa uttalanden voro icke korrekta, men jag begärde då icke ordet för att offentligen besvara dem; dock meddelade jag talaren under hand, att hans uttalanden under diskussionen icke voro korrekta. I den motion, som här föreligger, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående befordringslag för hären och flottan, har nu herr Wavrinsky kommit tillbaka med ungefärligen samma uppgifter som under den nämnda diskussionen

förra året; visserligen har han nu något korrigerat dem, men de äro dock fortfarande inkorrekta. Då dessa, såsom jag sade, gälla åtgärder, som blifvit vidtagna af chefen för tredje arméfördelningen, alltså af mig, och röra förhållandena vid Vestgöta regemente, d. v. s. det regemente, för hvilket jag förut varit chef, tillåter jag mig att för ett ögonblick taga herrarnes tid och uppmärksamhet i anspråk för att korrigera herr Wavrinskys uttalanden.

I sin nu förevarande motion och i afsigt att dermed framhålla, att arméfördelningscheferna vid afgifvande af förslag till major icke togo vederbörlig hänsyn till tjänstgöringsreglementets föreskrift att härvid äfven, i möjligaste mån, tillgodose jemn befordran inom de olika regementena säger han bland annat följande: »I mitt förenämnda anförande under debatten om nya härordningen förra året anförde jag ett exempel härpå, hemtadt från 3:dje arméfördelningen. Jag återgaf en uppgift, som jag ej haft tillfälle noga kontrollera, att under loppet af 6 månader år 1898 fyra officerare vid Vestgöta regemente befordrades till regementsofficersbeställningar och att till följd deraf yngste kaptenen vid regementet våren 1899 vann sin grad efter 12½ års tjänstetid vid 32 års ålder, under det att den närmast derefter vid Vermlands regemente till yngste kaptan befordrade löjtnanten på grund af »dålig tur» först efter 20 års tjänstetid och vid 43½ års ålder nådde denna grad. Men denna uppgift var icke korrekt, hvilket jag beklagar. Tre af de af mig åsyftade befordringarna vid Vestgöta regemente hade egt rum under tiden 27 augusti till 15 november 1898, på kortare tid än tre månader, två inom regementet, en till Vermlands regemente. Den fjerde åsyftade befordran hade deremot redan 1896 egt rum till Elfsborgs regemente.» Härmed förhåller det sig så, att i augusti månad 1898 afgick öfverstelöjtnanten vid Vestgöta regemente, och till öfverstelöjtnant befordrades då en major vid regementet, och efter denne major blef sedan en kaptan befordrad till major. Således har vid Vestgöta regemente blott varit en enda vakans i regementsofficersgraden och således endast en befordran från kompaniofficersgraden inom regementet. Under samma sommar förekom vid Vermlands regemente, att båda majorerna lemnade regementet; den ena af de två majorsvakanser, som således uppstod, besattes med en kaptan vid regementet; när deremot förslag skulle afgifvas till den andra lediga majorsbeställningen, befans, att regementet icke hade någon fullt lämplig kaptan att befordras till major förrän så långt ner, att han icke ännu var befordrad till kompanichef eller kaptan af första graden. För att då i möjligaste mån tillgodose befordringskrafven vid ett regemente, som haft dålig befordringstur, ordnades frågan så, att en kaptan vid Vestgöta regemente, hvilken var gammal kaptan och en utaf de äldsta, som kunde ifrågakomma till befordran inom arméfördelningen, befordrades till major vid Vermlands regemente under den förutsättningen, att, när vakans skulle inträda vid Vestgöta regemente — hvilket jag visste skulle ske inom ungefärligen ett år — han skulle få transport tillbaka till sitt gamla regemente. Inom kort skulle den nyss omnämnde kaptenen vid Vermlands regemente blifva kompanichef och således

hafva såsom sådan tjänstgjort omkring ett år, då han skulle föreslås till major.

Denna återtransport och denna befordran gingo också efter beräkning. Alltså, och tvärt emot hvad herr Wavrinsky vill ådagalägga, gifver det af honom framdragna exemplet bevis för allvarligt bemödande att i möjligaste mån kunna tillgodose befordran vid ett regemente, der det varit dålig tur, Vermlands regemente hade nemligen icke kunnat få båda sina majorsvakanser slutligen besatta med kaptener från regementet, derest jag icke vidtagit just den här omtalade åtgärden. Vestgöta regemente fick visserligen på så sätt två befordringar till regementsofficer under hösten 1898, men deremot fick detta regemente, i och för avancement, icke något gagn af den vakans i regementsofficersgraden, som inträffade vid regementet omkring ett år senare, utan ersattes denna genom transport från Vermlands regemente.

Vidare yttrade herr Wavrinsky under diskussionen i fjol, att det varit fyra officerare vid Vestgöta regemente, som år 1898 befordrades till regementsofficersbeställningar vid regementet. Denna uppgift rättas nu i motionen derhän, att den fjerde befordran hade egt rum redan 1896 och gälde då förflyttning från Vestgöta regemente till Elfsborgs regemente. Detta är emellertid ett misstag, ty någon befordran från Vestgöta regemente till Elfsborgs regemente har icke skett sedan 1840-talet; den af herr Wavrinsky åsyftade befordran skedde till Gotlands regemente, i det Kongl. Maj:t då befordrade till öfverstlöjtnant vid det sistnämnda regementet en af majorerna vid Vestgöta regemente, hvilken den före mig varande arméfördelningschefen, generallöjtnant Ryding, varmt förordad till vidare befordran.

Jag har velat påvisa detta, ty när man ger sig så pass långt in i detalj angående befordringarna som motionären, tycker jag, att det icke vore för mycket begärdt, om man fordrade, att han sloge upp arméns rangrulla och såge efter, huru förhållandena verkligen äro.

Hvad frågan om befordringarne vidkommer, så finnes utan all fråga mycken sanning och många goda tankar i den nu föreliggande motionen, hvilken herrarne nog snart blifva i tillfälle att få läsa; och i många afseenden delar jag motionärens uppfattning, ty jag är ingalunda blind för de missförhållanden, som finnas i fråga om befordringarne inom kompaniofficersgraderna, och att jag önskar, att desamma måtte blifva undanröjda, är så mycket påtagligare, som jag redan har tillåtit mig att göra underdånig framställning till Kongl. Maj:t angående just ändrade grunder för befordran inom kompaniofficersgraderna.

Det är påtagligt, att avancement i viss mån är beroende af befordran till major, ty dermed följer ju alltid vakans i kompaniofficersgraden, men detta är af jembörelsevis underordnad betydelse, all den stund dylika befordringar inträffa mera sällan. Om man ser efter, huru befordringarne gestalta sig under en längre följd af år, så finner man, hurusom befordringarne ha gått som stora svallvågor. För att hålla mig till det regemente, som motionären om-

nämnt, så kan jag nämna, att i medlet af 1860-talet var afgången så rask, att subalternofficerare blefvo kaptener efter omkring 12 års tjenstetid, medan det deremot i slutet af 1870-talet och början af 1880-talet gick så långsamt med befordringarne, att officerarne kunde få gå i 22, 23 år, innan de befordrades till kaptener. Nu återigen har vågen sänkt sig, så att i slutet af 1890-talet, såsom motionären påvisar, subalternofficerare åter hinna kaptensgraden efter endast 12 till 13 års tjenstetid.

Att härvidlag förefinnes ett missförhållande, är ju gifvet, och önskligt vore, om detsamma kunde rättas.

Jag har velat frambära denna rättelse af herr Wavrinskys uttalanden i den nu ifrågavarande motionen; jag kunde, som sagdt, icke offentligen förra året besvara hans då gjorda inlägg i diskussionen; det var nemligen då många talare anmälda, och kammarens uppmärksamhet kunde ej påräknas för annat än sådant, som direkt gälde den stora frågan, som då afhandlades. Nu återigen har jag kunnat göra det, och jag har ansett det vara rent af en skyldighet för mig att göra det, då ju frågan gälde åtgärder, som voro vidtagna af mig och rörde ett regemente, för hvilket jag varit chef; det skulle ha sett egendomligt ut, om ett uttalande sådant som det nu åsyftade blifvit offentligen fäldt här i kammaren utan att den, som det direkt gälde, haft något att genmäla. Dessutom kunde äfven herr Wavrinskys uttalanden ha varit vilseledande för ledamöterna i det utskott, till hvilket hans motion kan komma att remitteras.

Vidare anfördes ej. Ifrågavarande motion hänvisades till lagutskottet.

Herr *Wavrinskys* härefter föredragna motion, n:o 5, öfverlemnades till statsutskottet.

Slutligen hänvisades:

herr *M. M. Höjers* motion, n:o 6, till lagutskottet;

herr *J. J. Byströms* motion, n:o 7, till lagutskottet; och

herr *E. H. Sjövals* motion, n:o 8, till konstitutionsutskottet.

§ 9.

Hänvisades till bankoutskottet Riksdagens år 1901 församlade revisorers berättelse angående riksbanken.

Samma revisorers berättelse om granskningen af riksgäldskon-torets tillstånd och förvaltning öfverlemnades till statsutskottet.

§ 10.

Följande nya motioner afgåfvos, nemligen af:

herr *J. Sjöberg*, n:o 9, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående vilkoren för försäljning af maldrycker;

herrar *J. W. Bengtsson* i Häradsköp och *C. Johansson* i Aflösa, n:o 10, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utskänknigen af vin och maldrycker å lägerplatser;

herr *R. W. A. M. Eklundh* i Lund, n:o 11, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af § 51 folkskolestadgan; samt

herr *David Bergström*, n:o 12, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående revision af lagen angående skydd mot yrkesfara.

Ifrågavarande motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 11.

Till bordläggning anmäldes Riksdagens kanslideputerades memorial n:o 1, angående antagande af tjenstemän i Riksdagens kansli.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,52 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.